

ICOMOS HÍRADÓ

a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

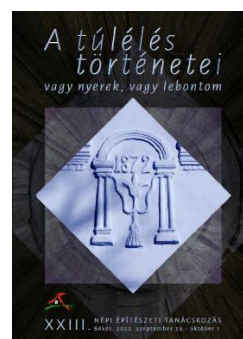
30. évfolyam –5. szám

2022. október hó

A TARTALOMBÓL

Műemlékek, és épített örökségi értékek védelme – intézkedések és szabályozás érdekében történt levélváltás

**XXIII. Békési Népi Építészeti Tanácskozás
2022. szeptember 29. - október 1.
Beszámolók**

III. Mócsényi Mihály Kertművészeti és Kerttörténeti Konferencia, Fertőd - Beszámoló

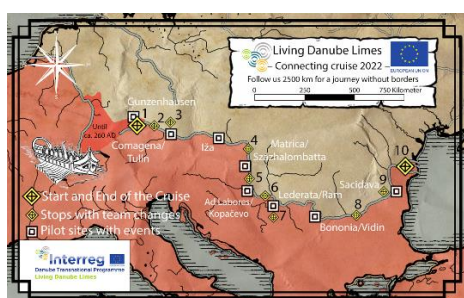
AZ ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG FELHÍVÁSAI

a
2023. évi

ICOMOS DÍJRA,

MŰEMLEKVÉDELMI CITROM DÍJRA,

PÉLDAADÓ MŰEMLEKGONDOZÁSÉRT
DÍJRA

**ICOMOS Fiatal Műemlékvédők Fóruma
Szajó kirándulás - Beszámoló**

**Lóvei Pál székfoglaló előadása
a Magyar Tudományos Akadémián**

Az alábbiakban közöljük az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Lázár János miniszter úrhoz írt levelét, valamint az arra kapott válaszlevelet:

Lázár János
Miniszter Úr részére
Építési és Beruházási Minisztérium

Tisztelt Miniszter Úr!

Az ICOMOS MNB örömmel és várakozással fogadja azokat az információkat, miszerint az Építési és Beruházási Minisztérium célja és szándéka, hogy kiemelt figyelmet fordítson a műemlékek és az az épített örökségi értékek védelmére.

E levelünk aktualitását az adja, hogy a jelenlegi, kedvezőtlenre fordult gazdasági helyzetre tekintettel számos olyan intézkedés vált szükségessé, amelyeket az ICOMOS MNB is elkerülhetetlennek tart. Azt is természetesnek tartjuk, hogy jelen körülmények kényszerintő hatására válasz-intézkedéseket kell hozni, amelyek miatt több területen szükségessé válik az eddigi gyakorlat átgondolása is.

Nem kifogásolható tehát, hogy a kialakult új helyzetben több olyan intézkedés történt, amelyek a racionálisabb energiafelhasználást, és az új feltételekhez igazítva a rezsicsökkentés programjának érvényre juttatását segítik.

Ezek között a szükséges intézkedések között azonban vannak olyanok is, amelyek hosszútávon káros következményekkel lehetnek védendő értékeinkre. Azért fordulunk Miniszter Úrhoz, hogy a megelőzés szándékával erre hívjuk fel a figyelmet, erősen bízva abban, hogy az új és az új szemléletű minisztériumnak van lehetősége ezeket a programokat segíteni, a lehetséges veszélyeket kiküszöbölő szabályozást megalkotni.

Az alábbi kérdésköröket ajánljuk Miniszter Úr figyelmébe, annak érdekében, hogy a szükséges döntéseknek valóban az eredeti szándéka érvényesülhessen, ugyanakkor az örökségi értékeinket fenyegető – előrelátható – hosszútávú veszélyek elkerülhetők legyenek:

1. A rezsicsökkentés érvényre juttatása - társasházzá alakítás

A rezsicsökkentés igénybevételére ajánlott jogi lehetőség egy adott ingatlan társasházzá alakítása, vagyis albérletekre való bontása. A korábban ilyen tulajdonosi formában kezelt műemlék, vagy műemléki jelentőségű területen álló történeti épület esetében az a tapasztalatunk, hogy ez a tulajdonosijelleg - változtatás teremt meg azt

TITKÁRSÁG / SECRETARIAT * H-1113 BUDAPEST, Daróczi út 3. * HUNGARY
TEL: +36 70 709 0813* E-MAIL: secretariat@icomos.hu

INTERNATIONAL COUNCIL ON MONUMENTS AND SITES
CONSEIL INTERNATIONAL DES MONUMENTS ET DES SITES
MŰEMLEKEK ÉS MŰEMLEKHELYSZÍNEK NEMZETKÖZI TANÁCSA
MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG
HUNGARIAN NATIONAL COMMITTEE / COMITÉ NATIONAL HONGROIS

a lehetőséget, hogy évek múlva a külön albérleteken szereplő épületrészeket önállóan (egymástól függetlenül) újítsák fel, azaz ugyanazon, egyetlen (műemléki, történeti) épületen belül eltérő igény és igényesség alapján avatkozzanak be. Ily módon háttérbe szorul, s esetenként teljesen el is veszhet a műemlékvédelemben, és általában a történeti épületek esetében elvárt, a környezetre és az épület egészére kiterjedő egységes szemlélet.

Az épületrészek egymástól független, összehangolatlan „megújulása” komoly értékvesztéshez, kaotikus építészeti állapothoz vezethet (lásd Wekerletelep). Ezt csak a társasházzá alakítás során, illetve az azt megelőző (rendeletben, törvényben meghatározott feltételekkel kötelezően előírt) tulajdonosi kötelezettségvállalással lehet megelőzni.

2. Megújuló energia hasznosítás

Védett épület, védett környezet esetében a tetőket, homlokzatokat elcsúfító (és később környezetvédelmi problémát jelentő, nehezen megsemmisíthető) napelemek helyett a levegőszivattyús és a geotermikus fűtő-hűtő rendszerek támogatását javasoljuk.

3. Épületek hőszigetelése

Az épületek minden határon túl szorgalmazott utólagos hőszigetelése és a történeti nyílászárók szinte „automatikus” cseréje helyett az energetikai megújulás az épület teljes világára kiterjedő értékmegőrző, komplex szemléletű energiamegújítási program alapján történjék, amelyhez a Minisztérium megfelelő szakmai előírásokat, iránymutató segédleteket biztosítva segítse elő, hogy az energiahatékonyságot növelő, fontos programok támogatása ne járjon a történeti, építészeti örökség károsításával, vagy éppen elvesztésével.

Tisztelt Miniszter Úr!

Minden alapunk megvan ahhoz, hogy azt feltételezzük, hogy olyan javaslatokat fogalmaztunk meg, amelyek egybecsengenek a Minisztérium célkitűzéseivel, ezért is bízunk javaslataink pozitív fogadtatásában, egyben kifejezzük készségünket a szakmai együttműködésre ezen a területen is.

Tisztelettel:

ICOMOS
Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület
1113. Budapest, Daróczy út 1-3.
Adószám: 18083897-1-43
Számiaszám: 11705008-20095785

Dr. Nagy Gergely
elnök

Budapest, 2022. augusztus 8.

TITKÁRSÁG / SECRETARIAT * H-1113 BUDAPEST, Daróczy út 3. * HUNGARY
TEL: +36 70 709 0813* E-MAIL: secretariat@icomos.hu

ÉPÍTÉSI ÉS BERUHÁZÁSI
MINISZTERIUM

Dr. Nagy Gergely elnök úr
részére

ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság

Budapest
Daróczi út 3.
1113

ÉBM-TKF71/352/2/2022.

Tisztelt Elnök Úr!

Köszönettel fogadtam megkeresését, amelyet a műemlékek és műemléki jelentőségű területen álló történeti épületek társasházzá alakítása, a megújuló energia hasznosítása és az épületek hőszigetelése tárgyában küldött.

A levelében említett védett épület, védett környezet esetében a tetőket, homlokzatokat érintő napelemek és az ingatlanon elhelyezni kívánt más gépészeti rendszerek témakörében alkalmazott szabályozás rendszerének felülvizsgálata folyamatban van.

Megküldött javaslataikat köszönöm, feladataink végrehajtása során figyelembe fogjuk venni azokat az elemeket, amelyek Országépítő programunk céljaival egyeznek.

Eredményes munkájához további sok sikert kívánok.

Budapest, 2022. szeptember „12 „

Tisztelettel:

László János

1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 2-4.

Hunyadi János szobrának avatása

Marosvásárhely, 2022. július 30. 12 óra

Hunyadi János apja, Vajk, Havasalföldről került Luxemburgi Zsigmond magyar király udvarába, és kapta 1409-ben örök adományul Hunyadvár birtokát. A néhány évvel korábban született János is szerepel az oklevélben, akiből idővel szörényi bán, erdélyi vajda, majd Magyarország kormányzója lett. A török elleni háborúkban méltán dicső nevet szerzett hadvezér és országos főkapitány örökérvényű tette a II. Mehmed szultán vezette, Nándorfehérvárt (Belgrád) ostromló sereg legyőzése volt 1456. július 22-én. A III. Callixtus pápa által néhány héttel korábban elrendelt imádkozás és harangozás az Európa és Magyarország biztonságát hozó győzelem hatására fennmaradt, és VI. Sándor pápa rendeletének köszönhetően a delente megkonduló harangszó mindmáig erre a diadalra emlékezteti a keresztény világot. Bár Hunyadi János nem sokkal az ostrom után pestis áldozata lett, győzelme lehetővé tette Kolozsvárt született fia, Mátyás, királlyá választását.

Hunyadi János számos szállal kötődött Erdélyhez. A család fészke Hunyadvár (Vajdahunyad) volt, ő pedig jónéhány más birtokot nyert el hűsége és bátorsága elismeréseként Zsigmond királytól. Az ország legnagyobb birtokosaként jövedelmének nagy részét a török elleni harcokra fordította. Számos adománnyal támogatott erdélyi templomokat, egyebek mellett a marosvásárhelyi várban épült ferences templom tornya is neki köszönheti létét.

Méltó tehát, hogy a Professzorok Batthyány Köre a Külkereskedelmi és Külügyminisztérium által finanszírozott program keretében ne csak *A déli harangszó Magyarországon és a nagyvilágban* című tanulmánykötet magyar-román kiadását bocsássa az erdélyi magyarok és románok rendelkezésére (a könyv ünnepélyes bemutatójára a marosvásárhelyi Kultúrpalota Tükörtermében került sor 2021. július 22-én), hanem Hunyadi János bronz mellszobrával is megajándékozza ezt a várost. A szobor alkotója Bocskay Vince szovátai szobrászművész, a Magyar Művészeti Akadémia rendes tagja volt, az ugyancsak általa tervezett, bástya formájú andezit talapzat Dóczy András szobrászművész keze munkája. A szobor bronzba öntése Sánta Csaba szobrászművésznek köszönhető.

A szobor a marosvásárhelyi vár közepén került felállításra, hátterét a Hunyadi János által is támogatott vártemplom nyújtja. Avató beszédet mondott Soós Zoltán, Marosvásárhely polgármestere, Prof. Dr. Cornel Sigmirean, a George Emil Palade Orvosi, Gyógyszerészeti Tudomány és Technológiai Egyetem (Marosvásárhely) tanára, Péter Ferenc, a Maros Megyei Tanács elnöke és Prof. Dr. Martonyi János, Magyarország volt külügyminisztere. Az esemény történelmi hangulatáról a CODEX Együttes magas színvonalú zenéje gondoskodott. Az avatáson mintegy 150, túlnyomó többségben magyar ember vett részt. A meghitt hangulatot némileg befolyásolta, de nem zavarta meg egy kisebb román csoport, amelyik zászlókkal és koszorúval igyekezett Hunyadi János román kötődését kimutatni.

Visy Zsolt

XXIII. Békési Népi Építészeti Tanácskozás 2022. szeptember 29. - október 1.

"A túlélés történetei (vagy nyerek, vagy lebontom)"

2022. szeptemberének utolsó hétvégén került megrendezésre a Békési Népi Építészeti Tanácskozás. Az előadásokat az alábbi linken lehet megtekinteni:

https://www.youtube.com/playlist?list=PLPazQehpm5ncpnequR8c7H6f0LPT_URis

A három napos rendezvényről az eseményen résztvevő fiataloktól, a Győri Műszaki Szakképzési Centrum Hild József Építőipari Szakgimnáziumának tanulóitól kaptunk beszámolót:

Szeptember 29.

Varga Miklós: Élménybeszámoló

Békési kirándulásunk Győrben a mi Hild iskolánk portáján kezdődött meg korán reggel. Tekintve, hogy a csapat csak részben ismerte egymást, egy gyors ismerkedés után bepattantunk az iskolabuszba és kezdetét vette a 3.5 órás utazás. A békési kulturális központba való megérkezésünk után szívélyes fogadtatásban volt részünk a szervezőktől majd gyorsan meg is kezdődött a tanácskozás bevezető programja.

Először köszöntőket hallhatunk Békés városa nevében, illetve Nagy Gergelytől az ICOMOS MNBE elnökétől. Az előadássorozat az örökségvédelem helyzetét kifejtő tanácskozással kezdődött majd ezt követte a Magyar Falu Program ismertetés. Dr. Diószegi Lászlótól egy érdekes előadást hallhattunk a Népi Építészeti Program pályázati lehetőségeiről, illetve láthattunk néhány megvalósult projektet is. A jelenlegi helyzet, illetve a sűrű programok miatt sajnos csak online tudott egy izgalmas ismertetőt tartani Furu Árpád az erdélyi népi építészeti örökség védelméről, kihívásairól és reményeiről. Délben átadásra került „A múltját őrző ház” nivós díja is, ami méltó módon koronázta meg a délelőtti program sor végét. A szervezők egy kellemes ebédre invitálták az egész társaságot, ahol lehetőség nyílt az előadókkal és a résztvevőkkel is kapcsolatot építeni és megvitatni a korábbi programokat.

Délután két fiatal építész Major Zoltán és Müllner Péter tartott egy kimondottan izgalmas előadást rengeteg valós dokumentációval, tervekkel és felmérésekkel együtt a Vöröstói pajta átfogó rekonstrukciós projektjükéről. Erre az előadásra reflektálva szólalt fel Fekete-Tracz Gabriella és bemutatta milyen lehetőségei vannak Vöröstónak. Bedő Tamás Albert Csongrád belvárosának megújulásáról mutatott be egy előadást majd Braun Zoltán a györkönyi pincefaluk értékvédelméről folytatta tovább, ami nagyon szimpatikus és jó hangulatú előadás volt.

Egy rövid szünet után megkezdődött a tanácskozás utolsó része, amit Nagy Gergely nyitott a Komádi példa című előadásával és Bodó Katalin folytatta a Keszőhidegkúti példával. Tarkovács Márta a helyi békési és Csanád megyei falpingálásról tartott színes előadást. Végül Kerner Gábor zárta a tanácskozást „Egy tradicionális térség befektetési területté válása és következményei” című előadásával. Melyben különböző szempontok szerint vizsgálta „hagyományos” faluk kulturális értékvesztését, amelyet a befektetők okoznak a tradicionális épületek bontásával és modern, korszerű, ám de nem tájba illő építészeti stílusú ingatlanokkal.

A résztvevőket köszöntötte Dr. Vukoszávlyev Zorán az Építési és Beruházási Minisztérium – építészetért és műemlékvédelemért felelős helyettes államtitkára is. Ezzel zárult tehát a XXIII. Népi Építészeti Tanácskozás első napi előadássorozata.

Iskolánk biztosította a program részére a topográfiai kiállítást, melyet a szervezők döntése szerint tematikusan szombaton, a tanácskozás zárónapján nyitott meg Dr. Veöreös András az ICOMOS MNB főtitkára. A nap zárásaként a békési népzenei egyesület kedveskedett a program résztvevőinek egy kifogástalan előadással melyet egy közös vacsora követett.

✱

Szeptember 30.

Nagyvárad

Székelyhidi Barnabás: Élménybeszámoló

A kirándulás 2. napján átkeltünk Erdélybe és meglátogattunk Nagyváradot. Számomra szívmelengető élmény volt, hisz ez előtt néhány évvel már volt szerencsém meglátogatni a várost, minek akkori képére a kopottas és korszerűtlen szavak illettek.

A városon még mai napig megtalálható a szocializmus kor nyomai, mint például a főút melletti panelépületek, amik takarják a Nagyvárad várát, de a szocializmus állam lenyomata nem csak ebben található meg. Nem csak Nagyváradon, de egész Erdélyben az akkori Román kormány az Erdélyi népi építészettel és annak hagyatékával sokáig egyes ügyekben pedig egyáltalán nem törődött. Történelmi fontossággal bíró épületeket hagytak az idő áldozatának vagy lebontották azokat, hogy a kormány igényeit jobban kiszolgáló épületeket vagy épület komplexumokat telepíthessenek azok helyére. Előbbi Nagyvárad képén 4-7 évvel ezelőtt még mindig látható volt. Romos, kopottas épületek lettek a hajdan szemkápráztató kinézettel rendelkező szecessziós épületekből melyek sem esztétikailag, sem funkcionalitás szempontjából nem feleltek meg.

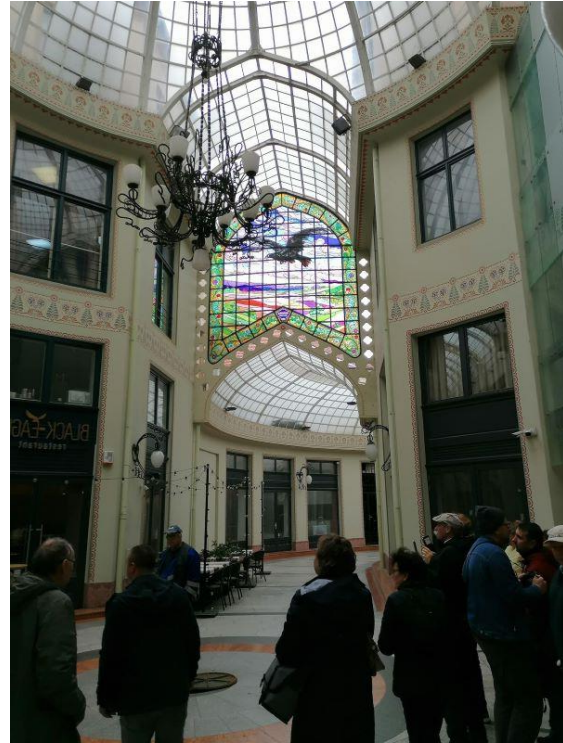
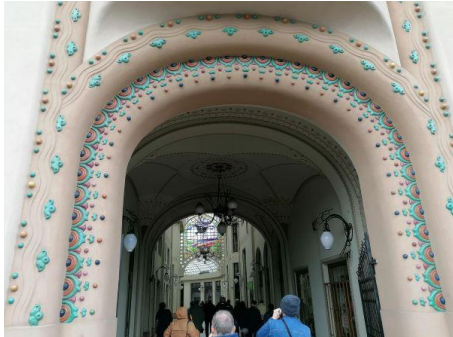
Ez mára már nem mondható el. Számomra rendkívüli élmény volt látni azokat az építményeket, amiket néhány évvel ezelőtt bontandó romhalmaznak gondoltam. Maga a várnak a megújulása is olyan nagy volt, hogy csak néhány elemére voltam képes felismerni.

A Nagyvárad vár bejáratánál várt ránk Szent László homokszobra mely nekem véleményem szerint jól meghozza az ember kedvét ahhoz, hogy többet tudjon meg a vár és Szent László közös történetéről.

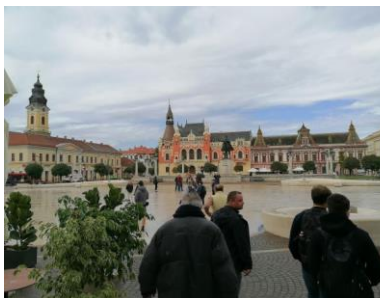
Ez után elkezdődött egy kiváló tárlat vezetést melynek köszönhetően nem csak a vár, de a város történetét is megismerhettem (innen ismertem meg van például fent említett dolgokat is). Nekem a vár fölöttébb megtetszett és örülök, hogy a Magyar történelem a határon túl is fent van tartva.

Ez után elsétáltunk a Szent László térre, amit a Fekete Sas Palotán keresztül közelítettünk meg. Az odavezető után szembesültem azzal, hogy Nagyvárad mennyit is tett azért, hogy a régi épületeket hajdani dicsőjükké láthassuk. Maga a Fekete Sas Palota mai napig egy pláza ként működik a földszinten, míg az emeleteken szálloda illetve lakások üzemelnek. A komplexumon átsétálva visszarepültünk a dualizmus korának (1867-1916) XX. század eleji éveibe.

Az *"időutazás után"* után megérkeztünk a Szent László térre ahol meglepetésemre nem a szóban vagy itt írásban forgó személy szobra helyett I. Ferdinánd szobra állt a tér közepén. A tér közelében helyezkedik el a városháza, néhány szecessziós ház és egy templom. Maga térre néző épületekre is rácsodálkoztam, hisz némelyik a Jancsi és Juliska szerű mézeskalács ház érzetet keltette. Ezek a fajta épületek nem csak itt, de következő állomásig végigkísértek minket, ami az Állami Színházhoz vezetett

Állami Színház előtt egy kisebb tér áll, ami most már úgy színt felújított épületek határolják. A Színház bejáratától balról jobbra haladva található az Astoria Hotel, Mária királynő étterem, színházzal szemben Ferdinánd tér, épülettől jobbra a Vili Hotel.

Záró szónak csak annyit szeretnék mondani, hogy nagyszerű dolognak tartom azt, hogy a régi korok építményei és azoknak a szépségei egy mai városképbe, hogy tud és kell, hogy elhelyezkedjen. Nekem ez egy boldog emlék fog maradni és sok mindent tanultam a régi korok építményeinek a fontosságáról. A fent látható képek saját készítésűek, a városról és a várról olvasható információk a tárlat vezetésről vannak.

Köszönöm a figyelmet!

Szeptember 30.

A Szalacsi pincesor

Amikor odaértünk Szalacsra nagyon szép napsütéses idő fogadott minket Dr. Kéri Gáspárral együtt. Az első hely, ahova benéztünk egy újabb építésű présházi funkcióval is ellátott téglából készült pince volt. Abból lehet rá következtetni, hogy újabb, mint a többi a pincesoron, hogy ez már eredetileg téglából épült, és a teteje sem náddal, vagy szalmával borított.

A második pince az elsőnél jóval régebben épült. Ennek a tetejét nád és döngölt föld borítás fedte, félnyereg tető formájú. Falait fából ácsolták, amit nemrég renováltak. Az első pincénél szűkösebb, és belül sem volt leburkolva téglával. Ebben a pincében még gabonatarló is helyet kapott.

A harmadik pince a másodikkal lehet egykorú, viszont ez sokkal nagyobb és tágasabb. Itt Dr. Kéri Gáspár jóvoltából egy borkóstolón is részt vehettünk. Ennek a pincének viszont kívül le volt burkolva a fala téglával.

Zárak, és lakatok

A borospincék régen is értékes kincseket rejtettek, ezért nem csoda, hogy mindenki igyekezett minél jobban védeni a pincéjét. Ekkor a lakatosmesterekhez fordultak, és őket kérték meg egy egyedi és minél trükkösebb zárszerkezet kitalálására és elkészítésére. Így születtek meg a makkos fazárak, és a bonyolultabbnál bonyolultabb lakatok. A makkos fazárakat az ajtókra szerelték, és csak a hozzá készült különleges kulccsal lehetett őket kinyitni.

De ez sem ment ilyen könnyen. Az ajtó mellett volt egy rés, és azon kellett az ajtót kinyitó személynek bedugnia a kezét, és egy kézzel kinyitnia a szerkezetet. Viszont a lakatokat sem volt könnyebb kinyitni. Mint ahogy a képen is látszik, még a kulcslyukat megtalálni is kihívás volt. Mind a kettőt csak az tudta kinyitni, aki ismerte a zár trükkjét. másnak esélye sem volt. Miután kigyönyörködtük magunkat a pincék nyújtotta nagyszerű látványban visszaültünk az autóbuszba és folytattuk utunkat a következő megálló, Gálospetri felé.

Szeptember 30.

Gálospetri kincsei

A Békési konferencia erdélyi kirándulása során sok érdekes helyet látogattunk meg. Ezek közé tartozik a Gálospetrin található tájház és Dráveczky-kúria. Dr. Kéri Gáspár mutatta be nekünk mindkét épületet melyek általa lettek felújítva. Az épületek belátást biztosítanak a 19. századi ember életébe, a két különböző társadalmi csoport házán keresztül.

A tájház Dr. Kéri Gáspár családjának tulajdona volt, még nagymamája élt ott, illetve ő maga is töltött pár évet a házban. A 90-es évektől kezdett dolgozni a felújításán.

A tájház területén található a gazdasági épületek, egy góré, egy csűr, egy gémeskút, egy disznóól és egy szőlőspajta pincével, ahol a szőlőt dolgozták fel. Maga a lakóház 1870-ben épült, mely a konyhából, a lakószobából, a tiszta szobából és a kamrából állt. A tornácról a háromszatú ház középső helyiségébe léphetünk be, a konyhába, ahol a főzés kellékei foglalnak helyet, a fűszertartók, edények. A lakószobában élt a család, a szülők ágyban, a gyermekek pedig gyékényágyon, szalmazsákos lócán hajthatták álomra a fejüket a kemence melegénél, melyet a pitvarból fűtöttek. A szobában kedves kis fából készített gyermekjátékok is helyet kaptak. A tisztaszobát, ünnepi szobát csak kivételes alkalmakkor használták. A kamra később a házhoz építve vályogból készült. Vert fallal építették, melynek során deszkapalánkokat vernek le, és közéjük rakják a szalmával kevert vizes agyagot. Minden sor után keményre döngölik azt, ezért a vert fal elnevezés. Ez a módszer kiválóan tartotta a hőt azonban megfelelő alapozás nélkül könnyen felázhatott. A kerítés deszkakerítés, hátul pedig vessző, azaz rakotya, melyet akáckarók köré fontak. A kapu és a góré még létező 20. század eleji ács munkák hiteles rekonstrukciója. A góré, az utcafronton található, ez azért volt fontos, hogy a szél a benne tárolt takarmányt megfelelően átjárja. A csűr keményfa oszlopokból és fenyő tetőszerkezetből állt. Belül meglehetősen sokféle gazdasági eszköz volt található, seprű készítő gép, morzsolók, dobirosta melyet gabona félek tisztításához használtak. Az istálló három részből állt, volt az istálló, az abrakoló és a szekérszín. Az abrakolóban régészeti leleteket tárolnak, legtöbbet a bronzkorból.

Az eredetileg klasszicista stílusú Dráveczky kúria sok átalakításon, átépítésen esett át az idők során, felújítása mintegy két évbe tellett, amelyre részben pályázati források adtak lehetőséget. Azonban a megadott összeg nem bizonyult elegendőnek, így a hiányzó összeget saját forrásokból kellett biztosítani. Gönczy Pál reformerpedagógus is tanított itt.

Mindkét épület kiválóan fel lett újítva, minden részletében próbáltak korhűek maradni. és látszik, hogy megbízható kezekben vannak.

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága Példaadó Műemlékgondozásért Díjjal tüntette ki Dr. Kéri Gáspár székelyhídi főorvost partiumi műemlékvédő tevékenységéért, a helyi hagyományok őrzéséért, Gálospetri, Érszalacs értékes épületeinek és Szalacs pincéinek megmentéséért. Ezt a díjat a konferencia keretében a helyszínen adták át a kitüntetettnek.

* * * *

Október 1.

A harmadik napon újra előadásokkal folytatódott a konferencia. Levezető elnök Kerner Gábor, az ICOMOS MNB Népi Építészeti Szakbizottság titkára

Első előadóként Paszternák István régész gondolatait hallhattuk a Gönci „huszita ház” kutatásának tanulságairól. Az előadás tényleg tanulságos volt és egy nagyon alapos kutatómunkát tárt a hallgatóság elé, amelyben egy jól dokumentált ismert épületet vizsgált a történelem és a település szerkezete és épületállománya, valamint az elmúlt évek kutatásai összefüggésében.

Dr. Veöreös András a Fiala Műemlékvédők Fórumának tevékenységeit és célkitűzéseit ismertette, amely egy ígéretes kezdeményezés, amivel a műemlékvédelem iránt érdeklődő fiatalokat szólítja meg az ICOMOS. Több rendezvényt is szerveztek már. Győrben tartották az első konferenciájukat, de a Noszvaji Román András Műemlékvédelmi Szabadegyetem programjában is több „ifjú műemlékvédő” kapott lehetőséget a kutatásainak ma bemutatására. Az egyetemi hallgatók mellett a Győri Hild József Építőipari Technikum műemlékfenntartó szaktechnikus tanulói is lehetőséget kaptak a zárófeladatuk bemutatására. A képzést kilenc résztvevő végezte el, közülük hárman mutatták be az önálló levéltári és helyszíni kutatáson alapuló épületfelmérő, diagnosztizáló, valamint műemlékvédelmi és állagmegóvási javaslatokat megfogalmazó munkájukat.

Két győri egyetemi hallgató Meiszter Emese – Kránicz Gábor mesélt a Hidegkúton Sváb népi építészeti felmérőtáborban végzett tevékenységükről.

Építészeti kiállítás megnyitása, Dr. Veöreös András az ICOMOS MNB főtitkára. A kiállítás a Hild Építőipari Technikum tematikusan válogatott tablóin keresztül az 1996-tól mutatta be a felmérőtáborokban végzett munkát.

A túlélés esélyei – utánpótlás nevelés részben az ország különböző részéből érkezett építőipari technikumok tanárai és tanulói tartottak előadásokat. A konferenciának az egyik célja volt, hogy meghívja azoknak a középiskolákat, ahol műemlékvédelemmel kapcsolatos képzés van, vagy volt.

Először Baumanné Bodor Márta tanárnő és Balog Rebeka Békéscsabai SZC Vásárhelyi Pál Technikum és Kollégiumból beszélt az iskolájuk tevékenységéről.

Majd a Hild iskola bemutatkozása következett. Józsa Tamás – Pongrácz Balázs és diákjaik Új eredmények a Hild József Építőipari Technikum munkáiban. Itt Józsa Tamás igazgató bemutatta az iskolát és beszélt a műemlékfenntartó szaktechnikus képzésről, az iskola eredményeiről. Képekkel, szemléltette az iskolai tevékenységeket. Az előző napi kiránduláshoz kapcsolódóan több dián és egy rövidfilmen keresztül mutatta be az iskola „Makkos Fazár” felméréseit és az ezt kiegészítő kutatásokat. Kiemelte, hogy nagyon fontos az iskola képzési koncepciójában a különböző szakmai rendezvényeken történő aktív részvétel. A békési tanácskozársra is mindig nagy örömmel érkeznek.

Az előadás másik részében diákok mondták el a gondolataikat.

Gulyás Gergely:

- Tisztelettel köszöntöm a konferencia résztvevőit, akiktől az elmúlt napokban rengeteg új, érdekes gondolatot és tapasztalatot kaptunk a tanácskozás folyamán. Számomra és diáktársaim számára az itt töltött idő megmutatta, hogy a műemlékvédelem nem csak arról szól, hogy régi, elhasznált épületeket felújítsunk vagy megóvjunk, hanem mellette kultúránkat is megvédjük, és ezzel együtt újra felfedezzük.

- Ennek szellemében mi is egy személyes példával készültünk, melynek büszkén voltunk segítői. A műemlék, amelynek felújításában részt vettünk egy a Szennai Skanzen területén található istálló-raktár, zsúppolt tetővel és tapasztott mennyezettel. Maga a Skanzen egy jól karbantartott szabadtéri múzeum, ám az istálló az évek során sajnos nagy mértékben beázott és megromlásba jutott. A felmérés után a teljes tetőszerkezetet cseréire ítélték, mivel az eredeti faanyagokat már nem lehetett megmenteni. A vályogfalak újra tapasztását is eltervezték. De sajnos, mint a legtöbb ilyen parasztház esetén a falak lebontásával kiderült, hogy két talpgerenda és több könyökelem is cseréire szorult.

- A felújítást kifejezetten ilyen famunkákra szakosodott ácsokkal végezhetjük. Többek között mérésekkel, vágás-faragási műveletekkel segíthetjük munkájukat, mi csináltuk a tető szint bedeszkázását és magát a szerkezetet is segítettünk helyreigazítani és rögzíteni. Diákként hatalmas élmény volt ilyen értő és türelmes szakemberekkel dolgozni egy teljes hétig. Rengeteg technikát és új dolgot mutattak meg ezen szerkezettel és kivitelezéssel kapcsolatban.

A Skanzen vezetőjének az istálló felújításával kapcsolatban volt egy új ötlete is, mely azt eredményezte volna, hogy az istálló bizonyos falait nem teljesen építenék vissza vályoggal, hanem plexilapokat helyeznének el a szerkezeti elemekhez így érdekesebbé téve azt. Ez az ötlet egy olyan újítás, mely még többet mesélhet el az odalátogatók és a kíváncsiskodók számára.

- Én ezzel az ötlettel köszönném meg figyelmüket és adnám tovább a szót osztálytársamnak, aki szintén részt vett a Skanzen felújításában.

Székelyhidi Barnabás:

- Szintén köszönöm a szót és hogy itt lehetek. Én személy szerint azt az oldalt ragadnám meg a dolgoknak, hogy a Skanzenben töltött idő alatt én, mint „városi gyerek, aki nem igazán fogott fejszét, vonókést és hasonló eszközöket a kezében, vagy látott vályogozást rendkívül nagy örömmel töltött el, hogy részese lehettem múltunk megőrzésének és rengeteget tanulhattam az ott elmondott dolgokból.

Nyuli Mátyás:

- Én társaim nevében is zárnám a szót, és megmondom őszintén a Skanzenbe való látogatás a lelkes tanáraink és iskolánk nélkül nem jöhetett volna össze. Örülünk, hogy az itt elmondottakkal rengeteget gazdagodtunk, mint lelkesedés, mint tapasztalat oldalán a műemlékvédelem terén. És reméljük, hogy a két év múlva megrendezett tanácskozáson ismét részt vehetünk. Köszönjük.

A Debreceni SZC Péchy Mihály Építőipari Technikum képviselőjében Gajdos Csaba tanár úr és Benkő Zsuzsi Júlia végzett magasépítő technikus beszélt. Előadásukban nem csak az iskolájukban folyó műemlékfenntartó szaktechnikus képzésről, hanem az iskolájuk épületének történetéről és a mai formájának a kialakulásáról is beszéltek.

Dudás Gabriella tanárnő és Mozsgai Nóra Kutatási eredmények és módszerek Pécsen előadása a pécsi Pollack Mihály Technikum képzési szerkezetét, műemlékes hagyományait és az iskola életét mutatta be. A szakmai program zárásaként Dobosyné Antal Anna a gondolatait hallgattuk meg, majd egy jó hangulatú közös ebéd után mindenki hazaindult.

III. „Mócsényi Mihály” Kertművészeti- és Kerttörténeti Műhelykonferencia Fertőd, 2022. szeptember 29. - október 1.

2022. szeptember 29. és október 1. között rendeztük meg - az immár hagyományosnak mondható - nemzetközi eszterházi kerttörténeti konferenciánkat, az idén „Zene- és kertművészet” címmel. A helyszín az Esterházy-kastély *Marionett színháza*, az *Orangerie*, és természetesen a *kastélykert* volt. Korábban már ismertettük a konferenciasorozat célkitűzéseit, és beszámoltunk az előző két év eseményeiről. Az idei program folytatása a korábbi évek célkitűzéseinek, mivel a fókuszpont most is Eszterháza volt, ugyanakkor a korábban indított kertművészet és egyéb művészeti ágak kapcsolódásait feltáró sorozatnak is. Harmadik, jelenlegi

konferenciánkat a **zene és a kertművészet** kapcsolatának feltárására szenteltük. A kertművészet története elválaszthatatlan attól a ténytől, hogy amióta az ember kertet épít, a kertben múlatja az időt, egyik legkedveltebb tevékenysége a zenélés, az éneklés és a táncolás.

A főszervező a Magyar Kertörökség Alapítvány volt, de természetesen házigazdaként meg kell említeni az Eszterháza Kulturális Kutató- és Fesztiválközpont Közhasznú Nonprofit Kft., valamint a MATE Tájépítészeti, Település és Díszkertészeti Intézet, Kertművészeti és Kertépítészeti Tanszékét is.

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága, egyéb szakmai szervezetekkel, ahogy eddig is minden alkalommal, együttműködő partnere volt a rendezvénynek.

Az esemény rangját fokozta, hogy a megnyitón részt vett Lázár János építési és beruházási miniszter, aki köszöntő beszédében kinyilvánította elköteleződését mind a műemlékvédelem, mind pedig a kertek ügye iránt. Lázár János beszédében hangsúlyozta, biztosítják, hogy a jövőben az állami beruházásoknál a zöldszemponatok, a fenntarthatóság, valamint a környezet szempontjai egyszerre érvényesülnek majd.

A tárcavezető emlékeztetett: Eszterháza különösen fontos számára, méltatta Mócsényi Mihály kiemelkedő szerepét Eszterháza kutatásában, felidézte korábbi személyes kapcsolatukat is. Fontos bejelentést tett a történeti kertek védelmének, fenntartásának lehetőségeire vonatkozóan is.

A konferencián a kertművészet és a zeneművészet kiváló képviselőit, neves előadóművészeket szólítottunk meg, hogy előadásukkal újabb és újabb kapukat nyissanak meg a hallgatóság számára e két egymásra ösztönzően ható művészeti ág között. Az előadások összegzését ismét egy konferencia kiadványban szeretnénk megjelentetni a rendezvényt követően.

A kertművészet történet területéről Herczeg Ágnes, Sylvester Edina, Fekete Albert, Sárospataki Máté, Alföldy Gábor tartottak izgalmas előadásokat, amelyek elsősorban a zeneiség a kertművészetben, valamint a kert, mint téma a zenében kapcsolatát taglalták. Vámosi Livia egy kertépítészeti tervben mutatta be az új lehetőségeket a zene és hangzás bekapcsolására. Tóth Áron művészettörténész a kastély falfestményei kutatása révén a kert és épület kapcsolatát vizsgálta. Zoboki Gábor izgalmas előadásában főleg Wagner a természet és kert kapcsolatával foglalkozott. Érdekes és főleg gyakorlati szempontból tanulságos volt két kastélytulajdonos, illetve üzemeltető /Bölcske, Gödöllő/ gondolatait, tapasztalatait megismerni a szabadtéri zenei programokról.

Számunkra, kerttörténészek számára nagy élményt jelentettek a zeneművészek, kutatók előadásai, amelyeket gyakran illusztráltak zenei betétekkel. Malina János, Rácz Márton, Mona Dániel előadásai tárgították ismereteinket. Bösze Ádám zenetörténész, műsorvezető a szombat délelőtti program keretében tartotta meg előadását a Mendelssohn-család kertjéről.

A konferencia nemzetközi jellegét az online bekapcsolódó külföldi előadók biztosították. Gillian Mawrey, a *Historic Gardens Foundation* alapítója és elnöke néhány példán keresztül angol és francia kerti opera fesztiválokat mutatott be; Stefano Trevisi, a *Musica antica in Casa Cozzi* vezetője antik és középkori kert „megjelenéseket” idézett meg. A konferencia színességét fokozták azok a kísérő rendezvények, amelyek az amúgy is változatos előadásokat kísérték. Ilyen volt az olasz Manuel Buda különleges koncertje, amely egy hibiszkusz bokor elektronikusan „átranzformált” hangjait kísérte gitáron; Kalafszky Adriána barokk gesztikával kísért aria estje, a népzenei trió XVII- XVIII századi udvari zenei feldolgozásai. A második estét Karcis Gábor a parterre tiszafára vetített, Haydn zenéjével aláfestett művészeti produkciója zárta.

Az első napon került bemutatásra a második konferencia gyűjteményes kötete, amelyet a szerkesztő, és egyben a mostani konferencia legfőbb szervezője, Sólyom Barbara tájépítész mutatott be. A tervezett szakmai előadások mellett kiállítások, művészeti események, valamint ingyenesen látogatható gyermek- és családi programok is megrendezésre kerültek.

Az első nap eseménye volt az a kiállításmegnyitó is, amely Kesselyák Rita grafikusművész csodálatosan érzékletes gyümölcs és vadvirág rajzait mutatta be, valamint annak a nyolc tablónak a bemutatása is, amelyet a Kertművészeti Tanszék hallgatói készítettek a zene és kertművészet kapcsolatát feltáró féléves munkájukból.

A szombati nap a családoké volt, ahol interaktív zenei sétákon vehettek rész az érdeklődők.

Fényfestés az Esterházy-kastélykert növényeire, Joseph Haydn zenei inspirációjára :

www.youtube.com/watch?v=HGzzJKLxk4U

Nagy örömmel állapíthatjuk meg, hogy ez a rendkívül izgalmas, mély gondolatokat, elemzéseket feltáró előadás "csokor", és a hozzájuk kapcsolódó szórakoztató kulturális események mind a hozzáértők, a szakemberek, mind pedig a családi programon résztvevők számára maradandó élményt nyújtottak.

Szikra Éva

ICOMOS Fialat Műemlékvédők Fóruma Százhalombattai kirándulás beszámolója

Időpont: 2022.08.17. 16:30-18:00 **Helyszín:** Százhalombatta, Klub Sirály Csónakház

Létszám: 11 fő (7 fiatal műemlékvédő és 4 szervező)

Programelemek: bemutató vezetés a 4. századi római őrhajóhoz kapcsolódóan, vezetés az egykori római tábor területén, 360 fokos technológia és ehhez kapcsolódó platform bemutatása a területen

Egy hagyományos technológiával készült római hajó 20 fős legénységgel szelte át a magyar Duna szakaszt 2022. augusztus hónapban. Mind a hajó, mind a legénysége egy „turista látványosság”, ugyanis a hajót evező társaság is római öltözékben jelent meg. Az EU által támogatott *Living Danube Limes – Élő Dunai Limes* nevű Interreg projekt keretében egy 4. századi római őrhajó utazik végig a Dunán és vonzza magához az érdeklődőket, látogatókat. A program keretében a hajó több magyarországi Duna menti településen is megállt, többek között Százhalombattán is, ahol 3 napig horgonyzott. Mindezen adottságokat szem előtt tartva hívta meg a KÖME (Kulturális Örökség Menedzserek Egyesülete) az ICOMOS Fialat Műemlékvédőit is Százhalombattára, ahol nemcsak a hajó megtekintése és megismerése volt a cél, hanem az egykori római Matrica katonai táborának felfedezése, valamint ehhez kapcsolódóan egy 360 fokos technikán alapuló kamera kipróbálása és használata.

A római hajón Dankovics Rita, a KÖME munkatársa tartott interpretív vezetést, mely során a látogatók beülhettek a hajóba és megismerhették annak történetét, útját, a dunai Limes jelentőségét és az egykori római Matrica tábor jelentőségét, jellegzetességeit. A továbbiakban a tábor területére Kovács Máté Gergő, a BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszék kollegája vezette el az érdeklődőket, ahol a föld felett is láthatóvá váltak az egykori tábor épületeit alkotó falak. A csoportban jelen volt Nyíró László is, helyi földtulajdonos, aki a területrendezést végezte, és a föld alatt felmért falak helyén láthatóvá tette a látogatók számára is az egykori épületeket szalmabálák segítségével. Mindezekkel Kovács Péter ásatásai nyomán és a Living Danube Limes projekt keretében a Ludwig Boltzmann Intézet magnetométeres felmérése alapján azonosított épületek körvonalát mutattuk be a helyszínen.

A terepi szemle után a Klub Sirály Csónakház egyik termébe mentünk be, ahol a terület bejárása közben és az elmúlt időszakban készített 360 fokos felvételek és az ehhez kapcsolódó online felület bemutatása következett. Az iedu360.eu/hu oldal szintén egy EU által támogatott projekt eredménye, melyre az általunk készített 360 fokos felvételeket lehet feltölteni és tananyagként alakítani több formában. Ezek a módszerek voltak élőben bemutatva a résztvevőknek, inspirálva őket is arra, hogy akár a saját munkájukban is használják bátran ezt a felületet.

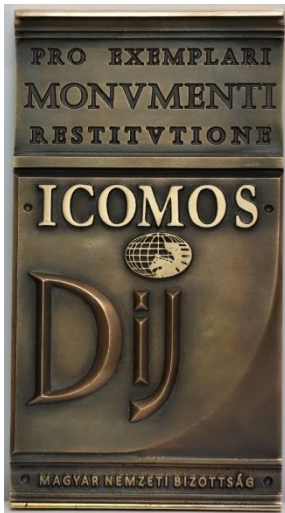

Össességében a találkozó egy elég komplex eseménnyé alakult, melyben a fix programelemek mellett a helyhez és témához kötődő kötetlen beszélgetés is helyet kapott. Köszönjük az ICOMOSnak, hogy bevonódtak ebbe a programba

és reméljük, hogy minden résztvevő számára élmény volt az eseményen való részvétel!

Pálóczi Réka
Kulturális Örökség Menedzserek Egyesülete

AZ ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG EGYESÜLET FELHÍVÁSA

A 2023. ÉVI ICOMOS-DÍJ ADOMÁNYOZÁSÁRA

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága – mint a műemlékvédelem legnagyobb nemzetközi civil szervezetének magyar tagja – a nemzetközi célkitűzésekkel összhangban folyamatosan azon fáradozik, hogy a társadalom minden tagjának és szervezetének figyelmét felhívja az építészeti és kulturális örökség valamennyi elemének folyamatos és szakszerű gondozására megőrzésük és továbbörökítésük érdekében. Ezért az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága minden évben ICOMOS-díjjal

tünteti ki az általa legjobbnak ítélt műemlék helyreállításokat, melyek lehetnek:

- épület(ek) megújítása,
- épület(ek) új rendeltetés céljára történő átépítése, bővítése, a műemléki értékek megőrzésével és felszínre hozásával,
- természeti értékek, parkok, kertek mintaszerű helyreállítása,
- történeti környezetbe harmonikusan illeszkedő, annak történeti és természeti értékeit tiszteletben tartó új épület(ek).

Az ICOMOS-díj odaítélésére bárki tehet javaslatot az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság honlapjáról letölthető adatlap kitöltésével

és az alábbi adatok hiánytalan megadásával:

- a műemlék, ill. az épület megnevezése és pontos helyszíne
- a helyreállítás, ill. az építés időpontja (3 évnél régebben megvalósult munka nem terjeszthető fel)
- a helyreállítás tervezője és megvalósítója
- a helyreállítás összefoglaló értékelése (max. 1 gépelt A/4 oldal) és a beavatkozást bemutató, a megítélést lehetővé tévő dokumentáció (fotók, ill. tervek)
- a javaslatot előterjesztő neve, címe, elérhetőségei és e-mail címe

A javaslatot e-mailen kérjük elküldeni a secretariat@icomos.hu címre - a javaslat benyújtásának határideje: 2023. január 10.

(kiegészítő anyagokat postai úton küldve is elfogadunk: ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság, 1113 Budapest, Daróczi út 3.)

A javaslat megérkezését az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Titkársága elektromos levél útján visszaigazolja.

A beérkezett javaslatokat az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság a MÉSZ, a MUT, a RÉKE delegáltjaival kiegészített, e célra kijelölt Bíráló Bizottsága értékeli. A Bíráló Bizottság, a titkosság feltételeinek teljes biztosítása mellett, a jelölt helyszíneket, helyeket lehetőség szerint megismeri, majd tárgyalás során értékeli, végül javaslatát úgy terjeszti elő az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Vezetőségének, hogy az döntését a Műemléki Világnap alkalmából (2023. április 18) nyilvánosságra hozhassa, s a Díjakat átadhassa. A díjazott helyszínek nyilvánosság előtt való megjelenéséhez szükséges tulajdonosi hozzájárulás beszerzése az értékelést követően a javaslattevő kötelessége. Ennek elmaradása esetén az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság fenntartja jogát arra, hogy a Díjat nem adja át, vagy másnak ítéli.

AZ ICOMOS MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG EGYESÜLET FELHÍVÁSA AZ ICOMOS MŰEMLEKVÉDELMI CITROM-DÍJ 2023 ADOMÁNYOZÁSÁRA

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága – mint a műemlékvédelem legnagyobb nemzetközi civil szervezetének magyar tagja – a nemzetközi célkitűzésekkel összhangban folyamatosan azon fáradozik, hogy a társadalom minden tagjának és szervezetének figyelmét felhívja az építészeti és kulturális örökség valamennyi elemének folyamatos és szakszerű gondozására megőrzésük és továbbörökítésük érdekében.

E törekvésekkel összhangban az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága minden évben fel kívánja hívni a figyelmet azokra a káros jelenségekre, amelyek műemlékeinket, műemlékvédelmünket leginkább veszélyeztetik. Bízva abban, hogy e káros jelenségek riasztóak a jövő számára és megfelelő intézkedésekkel a káros folyamatok megállíthatók, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága Műemlékvédelmi Citrom-díjjal illeti az általa legkevésbé sikeresnek, leginkább elhibázottnak ítélt műemlék helyreállításokat (csak magyarországi jelöléseket fogad el a kiíró ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság!), melyek lehetnek:

- legsikertelenebb új beépítés, illetve átalakítás valamely történeti környezetben,
- legtökéletesebben félresikerült műemléki helyreállítás, illetve méltatlan hasznosítás,
- legalaposabban kidolgozott, példaértékű épülethiba (épületszerkezet, pótlás, kiegészítés, stb.),
- legmegragadóbban félresikerült épületszínezés,
- leginkább műemlék-szerű rekonstrukció, műemlék-pótlás,
- legmaradandóbbra sikerült élő-műemlék (növényzet, kert, táj, tó, stb.) károsítás,
- leghosszabb ideje húzódó műemlék helyreállítás,
- legmeggyőzőbb ál-műemlék építés,
- legeredményesebb műemlék-elhanyagolás, a karbantartás elmulasztása.
- műemlékvédelemre hivatkozó káros elvi tévelygések

A fenti szempontok közül akár egy is elegendő a Citrom-díj odaítéléséhez, a többszörös érintettség előny az értékeléskor!

A Citrom-díjat maga az „opusz” kapja, tehát nem személy vagy intézmény. Minden „alkotás” összefogás és csapatmunka eredménye, ezért az veheti át, aki az elkövetők közül először tiltakozik az odaítélésért (ez azonban nem publikus... csak a jelentkezés megtörténte után!)

Citrom-díjra kizárólag az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság érvényes tagsággal rendelkező tagjai tehetnek javaslatot (akár többre is) az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság honlapjáról letölthető adatlap kitöltésével és az alábbi adatok hiánytalan megadásával. A javaslatnak tartalmaznia kell:

- a műemlék, ill. az épület megnevezését és pontos helyszínét,
- a helyreállítás, ill. az építés időpontját (3 évnél régebbi nem terjeszthető fel),
- az "alkotás" vagy káros jelenség összefoglaló értékelését, a jelölés indoklását (max. 1 gépelt A/4 oldal) és a beavatkozást bemutató, a megítélést lehetővé tévő dokumentációt (fotók, ill. tervek),
- a javaslat előterjesztőjének nevét, címét, elérhetőségeit, e-mail címét.

A javaslatot e-mailen kérjük elküldeni a secretariat@icomos.hu címre - a javaslat benyújtásának határideje: 2023. január 10.

A javaslat beérkezését az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Titkársága elektromos levél útján visszaigazolja.

A beérkezett javaslatokat az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság a MÉS, a MUT, a RÉKE delegáltjaival kiegészített, e célra kijelölt Bíráló Bizottsága értékeli. A Bíráló Bizottság, a titkosság feltételeinek teljes biztosítása mellett, a jelölt helyszíneket, helyeket lehetőség szerint megszemléli, majd tárgyalás során értékeli, végül javaslatát úgy terjeszti elő az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Vezetőségének, hogy az döntését a Műemléki Világnap alkalmából (2023. április 18) nyilvánosságra hozhassa, s a Díjakat átadhassa.

**AZ ICOMOS
MAGYAR NEMZETI BIZOTTSÁG EGYESÜLET
FELHÍVÁSA
A**

**PÉLDAADÓ
MŰEMLÉKGONDOZÁSÉRT DÍJ
2023**

ADOMÁNYOZÁSÁRA

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága a Műemlékvédelmi Világnap alkalmából 2023-ban is átadja a Példaadó Műemlékgondozásért Díjat.

A díj célja bemutatni azokat a legkiválóbb módszereket, amelyek a legjobban segítik a műemlékek, helyi értéket képviselő örökségi értékek fennmaradását és megőrzését, továbbá közkinccsé tenni olyan oktatási, nevelési programokat, amelyek hosszútávon is segíthetik a szakszerű műemlékvédelem iránt a társadalom fogékonyságát.

A díjra azok pályázhatnak, akik

- a tulajdonukban lévő, vagy a rájuk bízott műemlék fenntartása, gondozása során példamutató módon biztosítják az értékek fennmaradását, értékeinek hiteles megőrzését
- akik rendszeresen biztosítják a közösség, a társadalom számára a műemlék értékeinek, jelentőségének megismerését
- akik alkalmas funkció, egyedi programok, rendezvények segítségével mutatják be egy épület (és környezete) jelentőségét
- akik szakszerű, folyamatos karbantartással biztosítják az értékőrzést
- akik az oktatás, nevelés, szakképzés területén olyan programokat képviselnek, amelynek célja a műemlékek, helyi értékek karbantartás útján való fennmaradása
- akik a szakszerű műemlékvédelem iránt igényes jövő generációjának képzésében, nevelésében vállalnak jelentős szerepet
- akik a szakszerű műemlékvédelem szemléletének megőrzéséért, megismertetéséért tevékenykednek.

A díjra bárki tehet javaslatot, azok a helyszínek jelölhetők, ahol a legutóbbi felújítás, illetve a legutóbbi használatba vételi engedély kiadása legalább öt évvel ezelőtt történt, azóta folyamatosan üzemel az épület, illetve program esetén legalább öt évre visszamenőleg lehet módszertant, vagy az eredményeket értékelni.

Pályázni az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság honlapjáról letölthető adatlap kitöltésével és a tevékenységet bemutató dokumentációval lehet. A dokumentáció lehet 10 percnél nem hosszabb film (DVD), vagy/és max. 6000 karakter terjedelmű programismertetés, fénykép- vagy/és tervdokumentáció.

A javaslatot e-mailen kérjük elküldeni a secretariat@icomos.hu címre - a javaslat benyújtásának határideje: 2023. január 10.

(kiegészítő anyagokat postai úton küldve is elfogadunk: ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság, 1113 Budapest, Daróczi út 3.)

A javaslat megérkezését az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Titkársága elektromos levél útján visszaigazolja.

Pályázatot minden elkötelezett benyújthat, akinek olyan módszerről, helyszínről van tudomása, amelynek megismertetése a magyar műemlékvédelem eredményesebb gyakorlatát szolgálhatja.

A beérkezett javaslatokat az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság a MÉSZ, a MUT, a RÉKE delegáltjaival kiegészített, e célra kijelölt Bíráló Bizottsága értékeli. A Bíráló Bizottság, a titkosság feltételeinek teljes biztosítása mellett, a jelölt helyszíneket, helyeket lehetőség szerint megismeri, majd tárgyalás során értékeli, végül javaslatát úgy terjeszti elő az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Vezetőségének, hogy az döntését a Műemléki Világnap alkalmából (2023. április 18) nyilvánosságra hozhassa, s a Díjakat átadhassa. A díjazott helyszínek nyilvánosság előtt való megjelenéséhez szükséges tulajdonosi hozzájárulás beszerzése az értékelést követően a javaslattevő kötelessége. Ennek elmaradása esetén az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság fenntartja jogát arra, hogy a Díjat nem adja át, vagy másnak ítéli.

Lővei Pál székfoglaló előadása a Magyar Tudományos Akadémián

Nagy örömmel számolunk be arról, hogy nagyra becsült tagtársunk, **Dr. Lővei Pál, az MTA doktora**, – akit az MTA 195-ik közgyűlésén, 2022. május 3. választott meg **levelező tagjának** – **2022. október 20-án tartotta meg székfoglaló előadását.**

A Magyar Tudományos Akadémia Filozófiai és Történettudományi Osztálya meghívására az MTA Székház teljesen megtelt Nagytermében hangzott el a **„TÖREDÉKEK - Sírkövek, faragványok, lenyomatok”** című székfoglaló előadás.

RÉSZLETEK

Ipolyi Arnold 1863-ban a Magyar Tudományos Akadémián felolvasott, *A középkori szobrászat Magyarországon* című előadása óta feladata a magyar művészettörténet-írásnak a középkori és kora újkori töredékek összegyűjtése – a tudós pap megfogalmazásában lényegében az újszövetségi program tudományos-történeti megvalósítása jegyében. Ipolyi óta jelentősen bővült az általa összegyűjtendőnek javasolt/követelt emlék- és töredékanyag. A számára még csak írásos utalásként ismert Margit-síremlék materializálódott, előkerültek Gertrúd királyné európai rangú síremlékének maradványai, a remények és feltételezések váratlanul testet öltöttek a budavári szoborlelet ezernyi összeillesztendő töredékében.

A töredékké válás egyik fő oka az épületek és belső berendezésük évszázados pusztulási folyamata. Ennek voltak fizikai eredői is, de alapvetően még azokban az esetekben is a kiváltó ok az egykori alkotó folyamattal ellentétes, de ugyancsak emberi – akár spontán, akár tudatos – tevékenység. Időnként a töredékek lelkőrkörülményei vagy akár maguk a darabok is fontos információkat hordoznak a pusztulás okairól, folyamatairól, „technikájáról”. A székesfehérvári Anjou-síremlékeket a török korban építőkövekké hasították, más sírlapokat a 18–19. században csatornafedlapokká faragtak át. Pannonhalmán 1700 körül éppen a középkort historizáló tervek megvalósításához szükséges vörös márvány biztosítása vezetett az eredeti középkori sírkövek feldarabolásához. Templomok újkori padlóiba faragott oldalukkal lefelé fordítva, négyzetes lapokká átfaragva építettek be számos korábbi sírfedlapot, más esetben „barbár” módon összetörve egyszerű alapozásként szolgáltak.

A töredékképződés folyamata máig nem zárult le, az ébredő tudományos érdeklődés dacára sem. Az 1970-es években Székesfehérváron gázcsőfektetés, Budán a Várszínház építése során törtek össze kvalitásos figurális síremlékeket – a Zsigmond-kori sírkőkészítés kiemelkedő budai kőfaragója, a Stibor-síremlékek mestere alkotásait. Johannes Fiorentinus szignált Forgács-síremlékét az 1950-es évek elején azért csonkították meg, hogy hordozója legyen a ráfestett Rákosi-címernek. A magyarországi műemlékvédelem sem mindig bánt megfelelő módon a helyreállítások során feltárt vagy éppen töredékességük miatt a helyükről kiváltott kőtöredékekkel, de az sem jelentett garanciát a faragványok méltó megőrzésére, ha múzeumi gyűjteménybe kerültek. Az előkerült töredékek sorsa jól tükrözi „második életük” fizikai és szellemi környezetét.

Az emlékanyag folyamatos bővülése az elkövetkezendőkben az ép alkotásokkal szemben még inkább a maradványok arányának növekedését, a középkori magyarországi művészet kutatása pedig az eddigiekhez képest is egyre inkább a töredékek kutatását fogja jelenteni.

(www.mta.hu/esemenynaptar/2022-10-20-lovei-pal-toredekek-sirkovek-faragvanyok-lenyomatok-4438)

A vetített illusztrációkkal is alátámasztott előadás egyrészt nagyon rövidnek tűnt, másrészt azonban mégsem lehetett annyira rövid, hanem nagyon érdekes, mivel hihetetlen sok mindenről esett szó benne, logikus, és a témában talán kevésbé járatos hallgatók számára is jól követhető rendszerezésben, a művészettörténet-tudománynak az izgalmas detektívtörténetekkel rokon vonásait is fel-felcsillantva.

(fotók: Hámori Péter)

Nem véletlen, hogy szűnni nem akaró (vas)taps jelezte a hallgatóság elismerését! Alig várjuk, hogy Lővei Pál akadémiai székfoglaló előadásához maradandó – olvasható – formában is hozzá lehessen férni.

Szívből gratulálunk!

Fejérdy Tamás

Köszönet az 1%-ért!

Ezúton is szeretnénk megköszönni mindenkinek, aki személyi jövedelemadójának 1%-át az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület részére ajánlotta fel.

A 2022. rendelkező évben felajánlott támogatás révén beérkezett 152.690,- Forintot (2021. adóévi szja 1%-os összeget) az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság nemzetközi jelenlétének erősítésére, Magyarország szakmai képviseletére, hazai rendezvények szervezésére és szakmai továbbképzésekre kívánjuk fordítani.

**ICOMOS Híradó,
a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei**
Szerkesztőség: H-1113 Budapest, Daróczi út 1-3
Telefon: +36/70/7090813
E-mail: secretariat@icomos.hu
Honlap: www.icomos.hu
Kiadja az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága
Felelős kiadó: Dr. Nagy Gergely
Szerkesztő: Keller Annamária
HU ISSN 2062-4964 (Nyomtatott)
HU ISSN 2062-4972 (Online)

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság egyéni és jogi tagságával járó előnyök:
- informáltság a műemlékvédelem hazai és nemzetközi híreiről, eseményeiről, pályázatairól, ösztöndíjairól, stb.
- az ICOMOS elektronikus körlevelek, az ICOMOS honlap (www.icomos.hu), az ICOMOS Híradó és az ICOMOS News/Nouvelles ICOMOS révén
- ingyenes vagy kedvezményes belépésre jogosító tagsági kártya a világ számos múzeumába, műemlékébe, romterületére
- az UNESCO/ICOMOS Dokumentációs Központjának szabad használata